Post Momentum – tanker rundt antikunstens hegemoni

Av Edmund Schilvold

I det meste av historien til vår sivilisasjon, og i de aller fleste av dens mange stadier og avskygninger, var det *kunsten* som rådet grunnen, og nettopp *kunsten* var kanskje denne sivilisasjonens viktigste kjennemerke og største triumf. I dag har *antikunsten* tilranet seg kunstens posisjon i Vestens samfunn, og selv om antikunsten selv hevder å være kunsten, er den i realiteten kunstens rake motsetning.

Orwell skrev i sitt profetiske verk *1984* om hvordan Det nye samfunnet i framtiden ville forsøke å gi selv noen av språkets mest sentrale begreper en annen mening. Begrepet kunst er et av de beste eksemplene på at Orwell langt på vei har fått rett i sine spådommer. Ordet er blitt tatt ifra oss, er blitt pervertert til det ugjenkjennelige, og for å kunne vinne det tilbake, og se antikunsten for hva den faktisk er, må vi først gjenvinne en forståelse av hva kunst egentlig er.

Teben, Athen og Alexandria, Jerusalem, Konstantinopel og Roma, Amsterdam, London og Paris, Chicago, San Francisco og New York – uansett hvilke epoker og kraftsentre i vår sivilisasjons historie du måtte velge å studere, vil de alle fortelle deg det samme – hvis du er i stand til å *se* – at kunsten, selv om den kunne anta mange former, alltid representerte en tradisjon med klart definerte tanker, idealer og verdier: Den lange dannelsesperioden; den økende innsikten i den rike tradisjonen. Utviklingen av stadig større tekniske ferdigheter. Den følsomme fortolkningen av menneskets gåtefulle situasjon. Manifesteringen i ord eller form, lyd eller bilder, av de universelle dyder og mysterier. Eleveringen av det som er knyttet til det gode, det transcendente og det evige, til sann harmoni og glede og spirituell lengsel og ekstase; det skjønne, det sublime og det ærefryktinngytende. Samt en stadig streben etter raffinement og perfeksjon. For å nevne noe.

Dette endret seg forholdsvis lite over millenniene. Innen visse av kunstens disipliner skjedde det fra tid til annen en konstruktiv revolusjon, i andre disipliner nådde man tidlig et nivå som aldri siden er blitt overgått.

Men det hadde alltid eksistert en mørk understrøm som sto i opposisjon til det kunsten representerte. På begynnelsen av 1900-tallet brøt den ganske plutselig ut av det mørket den hadde vært henvist til – som de bisarre fruktlegemene til en sopp som lenge har vokst seg sterkere og sterkere i veden til et gammelt og svekket tre.

Et av disse fruktlegemene var Marcel Duchamps ”Fountain” – et pissoar stilt ut i New York i 1917. Etter hvert spratt de opp overalt; noen få av de mange lavmålene var Piero Manzonis ”Artist’s Shit” i 1961 – bokser med Manzonis egne ekskrementer, Andres Serranos ”Piss Christ” i 1987 – et krusifiks druknet i urin, Tracy Emins ”My Bed” i 1999 – en seng ”dekorert” med skitne laken, kondomer og blodflekket undertøy og Damian Hirsts ” A Thousand Years” – en monter der fluelarver utviklet seg til fluer og åt av det råtnende hodet til en ku.

Nå kan man kanskje innvende at slik en gammel skog noen ganger kan behøve en storm som skaper åpninger for nytt liv, slik hadde kunsten på begynnelsen av 1900-tallet behov for de friske vindene som tidlige antikunstnere skapte. Men i dag er ikke antikunsten lenger bare en humoristisk eller sarkastisk kommentar til kunsten. I løpet av de siste tiårene har antikunsten drevet kunsten fra skanse til skanse og gjort den til en flyktning i dens eget land. Resultatet er at antikunsten nå kan nyte noe nær et hegemoni i forhold til anerkjennelse, oppmerksomhet og finansiering.

Antikunstens hegemoni har dramatiske konsekvenser. For mens kunsten – selv den som formidler lidelse og død – har en fundamentalt positiv, konstruktiv ladning, har antikunsten en negativ, destruktiv ladning. Antikunsten er den synlige eller hørbare manifestasjonen av mentalt forfall.

Her i Østfold er Punkt Ø en av antikunstens fremste representanter. Det burde være nok til å gjøre både politikere og folk flest skeptiske til å støtte denne organisasjonen. Er det riktig å bruke skattepenger og andre offentlige midler på å støtte den bevegelsen antikunsten representerer?